

Proovivõtjuhend kampülobakterioosile ja tritrihhomonoosile

Üldnõuded proovi võtmiseks

- **Proovi võtmisel järgitakse vajalikke bioohutuse ja tööohutuse nõudeid.**
- Emasloomal tupe avaus / isasloomal prepuutsiumi avaus puhastakse ja eemaldatakse karvad, mis võivad proovi saastada.
- Igalt järgmiselt loomalt proovide võtmisel vahetatakse kindaid ja ühekordseid proovivõtuvahendeid.
- Proovi võtmisel vältida, et proovi ei sattuks desovahendite jääke ning fekaalset ja uriiniga saastumist.
- Proov märgistatakse loetavalt ja püsivalt, kasutades selleks järjekorranumbrit (1-...), mis on kokku viidav looma ID-ga proovide nimekirjas.
- Kaaskiri täidetakse loetavalt ja piisava infoga.
- Kuna mõlemad haigustekitajad (*Campylobacter fetus* ja *Tritrichomonas foetus*) on väga tundlikud õhuhapniku ja temperatuuri kõikumiste suhtes, toimetatakse proovid laboratooriumisse võimalikult lühikese aja jooksul.

A. Lehmad/lehmikud

Tampooniproov tupelimast

Proovivõtuvahendid (väljastavad VTL-i laborid):

- Pika varrega käsntampoon (joonis 1).
- Steriilne katsuti (joonis 2), millesse on lisatud 4 ml niisutavat vedelikku (PBS e. fosfaatpuhverdatud soolalahus).

Joonis 1

Joonis 2

Proovi võtmine

- Proov võetakse ettevaatlikult varrega käsntampooni abil.
- Pärast proovi võtmist asetatakse tampoon koheselt katsutisse PBS-i sisse.
- Tampooni vars lõigatakse lühikeseks, katsuti suletakse tihedalt korkiga.

Tupe loputusproov

Proovivõtuvahendid:

- steriilne seemenduskateeter, mis on kummist või plastist voolikuga ühendatud 20–30 ml süstlaga (hangib proovivõtja);
- 20–30 ml PBS-i sisaldav proovianum (katsuti või proovipurk - küsida laborist), proovi kogumiseks saab kasutada kas sama anumad või antakse laborist sobiv taara loputusvedeliku kogumiseks.

Proovi võtmine

- Seemenduskateetri abil viiakse PBS tuppe.
- PBS aspireeritakse süstlasse tagasi ning korratakse 4–5 korda süstla tühjendamist ja täitmist.
- PBS aspireeritakse tagasi süstlasse ning süstal tühjendatakse proovianumasse ja suletakse tihedalt.

Proovi võtmine aborti korral

Platsenta, loote kopsud ja maks, loote maosisu, emasloomalt tupenõre.

B. Pullid/pullikud

Tampooniproov prepuutsiuminõrest

Proovivõtuvahendid (väljastavad VTL-i laborid):

- Steriilne pika varrega vatitampoon.
- Steriilne keeratava korgiga katsuti, millesse on lisatud 1-2 ml niisutavat vedelikku (PBS e. puhverdatud peptoonvesi).

Proovi võtmine

- Eesnahaõõnsuse limaskestalt ja sugutilt sugutiluki piirkonnast võetakse PBS-ga niisutatud tampooniga limaskestakaabe (smeegmaproov).
- Pärast proovi võtmist pannakse tampoon koheselt katsutisse PBS-i sisse.
- Tampooni vars lõigatakse lühikeseks, katsuti suletakse tihedalt korgiga.

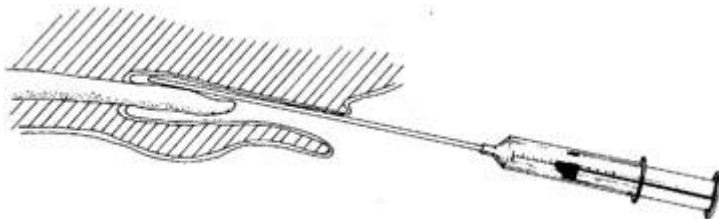
Prepuutsiumi loputusproov

Proovivõtuvahendid:

- Steriilne seemenduskateeter, mis on kummist või plastist voolikuga ühendatud 20–30 ml süstlaga (hangib proovivõtja).
- 20–30 ml PBS-i sisaldav keeratava korgiga proovianum (katsuti või proovipurk - küsida laborist), proovi kogumiseks saab kasutada kas sama anumad või antakse laborist sobiv taara loputusvedeliku kogumiseks.

Proovi võtmine

- Seemenduskateeter viiakse eesnahaõõnde (joonis 3).
- Ühe käega suletakse eesnahasuue, viiakse PBS-si eesnahaõõnde ja loputatakse see, loputusvedelikku 4–5 korda süstlasse tõmmates ja eesnahaõõnde tagasi viies.
- Loputusvedelik aspireeritakse tagasi süstlasse ning süstal tühjendatakse proovianumasse, anum suletakse kohe.

Joonis 3. Prepuutsiumi loputusproovi võtmine.

(BonDurant, R. H. *Diagnosis, Treatment and Control of Bovine Trichomoniasis*. Compendium on Continuing Education for Veterinarians, 7(3): March 1985, S179-S187)

Proovi laborisse saatmine

Vormistatakse kaaskiri. Kaaskirja vormid saadavad VTL kodulehel

<http://www.vetlab.ee/?a=page&page=tellimusvormid>.

- Proovianumaid hoitakse püstises asendis, päevavalguse eest kaitstuna, jahutatakse külmikutemperatuurini. Temperatuur peab jääma 5°C ja 8°C vahele.
- Proovid transporditakse **VTL Tartu laboratooriumi** samal päeval.
- Eelnevalt informeeritakse laboratooriumi eeldatavast saabumisajast, et laboril oleks vajalikud söötmed proovide saabudes valmis.
- Kontakt ja proovitaara tellimine: bakterioloogia-patoloogia osakond, telefon 7 386 120.

Uurimismeetodid

- *Campylobacter fetus* isoleerimine suguelundite proovidest
- *Trichomonas foetus* määramine suguelundite proovidest

Uurimiseks ei ole kõlblikud:

- saastunud proovid;
- kuivad ilma niisutava vedelikuta tampoonid;
- proovid, mille uurimist ei saa alustada **24 tunni jooksul** pärast proovide võtmist.

Allikad:

Hum, S. M Hornitzky M., Berg, T. 2009. Bovine Genital Campylobacteriosis Australia and New Zealand Standard Diagnostic Procedures.
<https://pdfs.semanticscholar.org/5a64/1f84622a4de677dd140b6c34f11b4f55e0ec.pdf>